

	← Концентрація цифрових потужностей (23, 4,3%, короткостроковий) ← Збої в ІТ інфраструктурі (31, 2,4%, середньо-, довгостроковий)
Екологічні (16,2%)	←Недієві заходи щодо покращення кліматичних змін (3, 25,4%, коротко-, середньо-, довгостроковий) ←Екстремальні погодні умови (5, 22,7%, коротко-, середньо-, довгостроковий) ←Втрата біорізноманіття (11, 8,4%, середньо-, довгостроковий) ←Антропогенні впливи на довкілля (13, 7,8%, середньо-, довгостроковий) ←Криза ресурсів (29, 2,7%, довгостроковий) ← Геофізичні катастрофи (36, 0,8%, довгостроковий)

Примітка: складено автором

Отже, найбільшу питому вагу продовжують займати соціальні ризики, половина з яких входять до топ10 за ступенем впливу. Другою групою за кількістю є геополітичні ризика, однак за ступенем впливу вони не займають високих позицій в рейтингу. Рівні частки в рейтингу ризиків займають економічні та екологічні, однак екологічні мають більш високі позиції в рейтингу щодо ступеня впливу. Технологічні ризики хоч і найменш чисельними, однак 40% з наведених в цій групі водять до топ10.

Слід зазначити, що методика, що застосовується експертами WEF, базується на застосуванні різних методів наукових досліджень, серед яких анкетування, аналіз, узагальнення, екстраполяція, систематизація, класифікація, ранжування та дозволяє визначати актуальні й прогнозовані тенденції глобального розвитку, однак при цьому не містить результатів порівняння прогнозованих ризиків із фактичними результатами за підсумками попередніх років, не передбачає визначення взаємозв'язків і впливів між різними глобальними ризиками, що відповідно не дозволяє оцінювати та прогнозувати можливості виникнення внаслідок цього нових ризиків і каскадних ефектів.

Література:

1. Global risks Report WEF. URL: <http://surl.li/dpocy>
2. WEF The Global Risks Report 2021. URL: <http://surl.li/dpoda>
3. WEF The Global Risks Report 2022. URL: <http://surl.li/dpodc>
4. Резнікова О. О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища : монографія. Київ : НІСД, 2022. 456 с. <https://doi.org/10.53679/NISS-book.2022.01>

УДК 338.246

Чентуков Ю.І.,

д.е.н., професор, професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин

Беззубченко О.А., к.е.н., доцент, в.о. завідувача кафедри економіки та міжнародних економічних відносин

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Питання охорони здоров'я, навколишнього середовища, злочинності, міграції, бідності, які колись розглядалися як другорядні загрози безпеці, серед

іншого, все більше посідають центральне місце у міжнародному світі та безпеці. Ці проблеми ставлять перед міжнародним співтовариством безпрецедентні завдання у світі, що все більш глобалізується. У той час як традиційні підходи до глобальної безпеки, зосереджені на міждержавних конфліктах та громадянських війнах, продовжують загрожувати регіонам, які інституційно та економічно слабкі та схильні до руйнувань, ширший підхід до глобальної безпеки стає все більш актуальним. Широкий спектр небезпек не лише становить небезпеку для суспільства в усьому світі, а й створює проблеми, що підривають ефективне управління. Поєднання загроз та нестабільності, що виникають внаслідок криз, ставить перед організаціями, урядами, лідерами, та кожною людиною у всьому світі нові завдання.

Однією з основних сучасних проблем, з якими доводиться стикатися в галузі глобальної безпеки, є концепція комплексу безпеки, ситуація, в якій інтереси безпеки держав настільки глибоко взаємопов'язані, що потреби безпеки однієї держави не можуть бути реально розглянуті без урахування потреб безпеки інших держав. Страх чи загрози, що містяться в комплексі безпеки, породжують суперництво між державами. Засіб від такого суперництва полягає у співпраці, яку можна знайти лише в ініціативах глобальної безпеки між державами[1]. Світ все частіше стикається з безпрецедентними, складними та взаємопов'язаними проблемами. Зі зростанням насильства, викликаного збройними конфліктами, тероризмом та войовничим екстремізмом, поглибленням соціально-економічної нестабільності та нерівності, масовими потоками біженців, зміною клімату та розвитком нових технологій, таких як кібертехнології та штучний інтелект, сучасний світовий порядок стає дедалі більшим. Все частіше визнається, у тому числі Організацією Об'єднаних Націй, Європейським Союзом, державами та громадянським суспільством, що такі виклики глобальної безпеки, миру та розвитку не можна вирішувати самотужки.

Наразі, світова економіка вступила в нову фазу розвитку національної безпеки. Пандемія COVID-19 висвітлила надзвичайну вразливість національних економік, спричинену надмірною залежністю від глобальних виробничо-збутових ланцюжків поставок та проблему відсутності координації у боротьбі з глобальними ризиками для здоров'я. Але, найбільш вагомою подією, що справді сповістила про нову фазу національної безпеки, стало повномасштабне вторгнення Росії в Україну та саботаж світової економіки. Окрім людських та економічних втрат, війна в Україні різко посилила розбіжності між західним та східним геополітичними блоками, зосередженими навколо США та Китаю відповідно. Росія використовує експорт енергоносіїв і продовольства як зброю, щоб розділити європейців, і намагається розпалити антизахідні настрої в країнах, що розвиваються. Напруженість навколо Тайваню, провідного світового виробника напівпровідників є ще однією критичною точкою в американо-китайських відносинах. Ці події слід розглядати як наслідки поляризації світової економіки, що підсилюється асиметрією політичних систем двох наддержав. Невипадково останнім часом активізувалися кілька заморожених конфліктів, а багато середніх і регіональних держав стали поводитися впевненіше [2].

На відміну від Радянського Союзу часів Холодної війни, Китай є одночасно стратегічним та економічним суперником США. Зростання торговельних і фінансових зв'язків Китаю з Глобальним Півднем допомагає пояснити зміни в лояльності багатьох бідніших країн до Америки. При цьому варто зауважити, що

ухвалене в березні багатьма країнами, що розвиваються, рішення утриматися від голосування щодо резолюцій Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй, що засуджує вторгнення Росії в Україну, було не очікуваним для офіційних осіб США та Європи.

Зростаючий геополітичний та економічний розкол між наддержавами має призвести до зміни парадигми в економічному мисленні в напрямку включення питань національної безпеки в дослідження економічного та політичного розвитку. Бреттон-Вудські інститути та СОТ – за неявної підтримки з боку Заходу і, зокрема, США – допомогли підтримати зростання світової економіки. З 1960 року світовий ВВП збільшився приблизно у вісім разів. А в результаті стрімкого зростання китайської економіки в останні десятиліття, ВВП Китаю (який вимірюється за ринковими обмінними курсами) до 2030 року може перевершити ВВП США [3].

Паралельно з цим зростає кількість країн, які виявляють інтерес до вступу до БРІКС, групи, до якої входять Бразилія, Росія, Індія, Китай та Південна Африка. Китай просуває нову систему глобального управління, яку підтримують нові організації. Китай та Росія також шукають альтернативи платіжній системі SWIFT. Це також буде складним моментом, адже платіжні системи тісно пов'язані з питаннями, пов'язаними з резервними валютами. Вирішальним випробуванням для Китаю є те, чи зможе він знайти альтернативу казначейським облігаціям США, в які можна інвестувати свої значні валютні резерви.

Компроміси між економічною ефективністю та національною безпекою величезні. Відхід від глобалізованих ринків, безсумнівно, знизить ефективність, викликає інфляцію та погіршить становище сотень мільйонів людей. Тому економістам слід переосмислити свій підхід до таких питань, як порівняльні переваги, ринкова інтеграція та способи сприяння конвергенції.

Література:

1. National Security versus Global Security. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.un.org/en/chronicle/article/national-security-versus-global-security>
2. The Russia-Ukraine War's Implications for Global Security: A First Multi-issue Analysis. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.gcsp.ch/publications/russia-ukraine-wars-implications-global-security>
3. Peace and Security in 2022: Overview of EU action and outlook for the future. Електронний ресурс. Режим доступу: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU\(2022\)733605](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU(2022)733605)
Project Syndicate Logo <https://www.project-syndicate.org/>